

Методичні рекомендації вчителям, які здійснюють індивідуальне навчання дітей з особливими освітніми потребами

Методичні рекомендації вчителям, які здійснюють індивідуальне навчання дітей з особливими освітніми потребами.

Поради вчителям загальноосвітніх шкіл для успішної роботи з дітьми, які мають особливі освітні потреби

Загальні правила спілкування з людьми з особливими потребами:

- коли ви розмовляєте з людиною або дитиною з особливими освітніми потребами (ООП), звертайтеся безпосередньо до неї, а не до особи, яка її супроводжує, батьків або сурдоперекладача;

- при знайомстві цілком природно потиснути руку людині з інвалідністю – навіть ті, кому важко рухати рукою, або ті, хто користується протезом, можуть потиснути руку – праву або ліву, що допустимо;

- коли ви зустрічаєтеся з людиною, яка погано або зовсім не бачить, обов'язково називайте себе та всіх, хто з вами. Якщо у вас загальна бесіда в групі, не забувайте пояснити, до кого в даний момент ви звертаєтесь, і назвати себе;

- пропонуючи допомогу, почекайте, поки її приймуть, а потім питаєте, що і як робити. Якщо не зрозуміли, не соромтеся – перепитайте;

- звертайтеся до дітей з особливими освітніми потребами по імені, а до підлітків – як до дорослих;

- спиратися або виснути на чийсь інвалідній колясці – те ж саме, що спиратися або виснути на її власникові. Інвалідна коляска – це частина недоторканного простору людини, яка її використовує, зокрема й дитини. Це потрібно обов'язково пояснити іншим дітям;

- розмовляючи з людиною, яка зазнає труднощів у спілкуванні, слухайте її уважно. Будьте терплячі, чекайте, поки вона сама закінчить фразу. Не виправляйте і не договорюйте за неї. Не соромтеся перепитувати, якщо ви не зрозуміли співрозмовника;

- коли ви говорите з людиною, яка користується інвалідною коляскою або милицями, намагайтеся розташуватися так, щоб ваші очі були на одному рівні. Вам буде легше розмовляти, а вашому співрозмовнику не доведеться закидати голову;

- щоб привернути увагу людини, яка погано чує, помашіть їй рукою або доторкніться до плеча. Дивіться їй прямо в очі й говоріть чітко, але майте на увазі, що не всі люди, які поганочують, можуть читати по губах. Розмовляючи з тими, хто може читати по губах, розташуйтеся так, щоб на вас падало світло, і вас було добре видно, намагайтеся, щоб вам нічого не заважало і ніщо не закривало вас;

- не бентежтеся, якщо випадково сказали: «Побачимось» або: «Ви чули про це...?» тому, хто насправді не може бачити або чути.

А ще дуже важливо навчитися правильно висловлюватися про дітей з особливими освітніми потребами. Наприклад, замість фрази «Цей учень не може ходити» краще сказати так: «Цей учень користується ходунком і кріслом-візком».

Учитель загальноосвітнього навчального закладу повинен оволодіти необхідними знаннями та навичками:

- Ознайомитися з анамнезом, мати уявлення про основні види порушень психофізичного розвитку дитини.

- Вивчити стан уваги, стомлюваності, темп роботи кожної дитини.

- Ураховувати стан слуху, зору, особливості моторики та загального фізичного розвитку учня. Бути добре ознайомленим з приладами, які використовують його учні з порушеннями зору і слуху, перевіряти придатність слухових апаратів, стежити за чистотою окулярів. Навчитися визначати, оцінювати і створювати навчальне середовище для дітей з різними потребами. Зрозуміти важливість цілеспрямованого залучення до роботи з дітьми членів родини, встановлення з ними партнерських стосунків. Вивчати головні принципи і стратегії колективної командної роботи.

- Навчитися спостерігати за дітьми та оцінювати їх розвиток під час занять.

- Закінчувати заняття, коли діти втомилися чи стали неуважні.

- Навчитися адаптувати навчальні плани, методики, матеріали та середовище до специфічних потреб дітей.

- Створювати оптимальні умови для спілкування, сприяти налагодженню дружніх стосунків між дітьми і формуванню колективу.

- Формувати в дітей досвід налагодження та підтримання стосунків у соціумі, навичок адаптації до соціального середовища.

- З повагою ставитися до дітей та батьків.

Методичні рекомендації психологам та соціальним педагогам, які здійснюють супровід навчання дітей з особливими освітніми потребами.

Роль психологів, дефектологів, соціальних педагогів шкіл

Допомогти вчителю загальноосвітньої школи:

- Давати об'єктивну характеристику дитині з особливими потребами, ознайомитися з її особовою справою, медичними та психолого-педагогічними картами.

- Спільно складати календарно-тематичний та індивідуальний плани, готуватися до занять.

- Внести зміни до програм із загальноосвітніх предметів та здійснити їх коригування:

- вводити пропедевтичні розділи з метою підготовки дітей до сприйняття матеріалу;

Для дітей з вадами зору провести заняття щодо орієнтування в просторі та розвитку мобільності.

Для дітей з вадами слуху – з розвитку залишкового слуху та усного мовлення.

Для дітей із розумовою відсталістю – із соціально-побутової орієнтації.

- Бути (тимчасово) присутнім на уроках з метою кращого задоволення специфічних потреб дітей.

- Надати вчителю загальноосвітньої школи методичні рекомендації щодо виготовлення та використання наочності й дидактичного матеріалу з метою активізації збережених аналізаторів.

- Навчити вчителя використовувати для корекції та компенсації вад розвитку дітей спеціальні технічні засоби навчання:

- звукопідсилювальну апаратуру індивідуального та колективного використання (під час навчання дітей з вадами слуху);

- лупи, окуляри, монокуляри, бінокляри (для дітей з вадами зору);

- статистичні екранні посібники (схеми, малюнки, креслення) з метою активізації сприйняття дітьми навчального матеріалу;

- комп'ютерні технології для ефективнішого розвитку мовлення, навичок читання, письма, математики, психолого-педагогічного тестування дитини на початку навчання та наприкінці року.

- Проводити моніторинг розвитку дитини.
- Співпрацювати з батьками, вчителями, фахівцями під час оцінювання дитини.
- Прогнозувати подальший шлях навчання учня.

Отже, успіх інклюзивного чи інтегрованого навчання залежить від грамотно організованого психолого-педагогічного супроводу учнів з особливими потребами з боку як спеціальної, так і загальноосвітньої школи. Крім цього, кожен член педагогічного колективу має з повагою ставитися до колег, які будуть працювати в таких класах (групах), у разі необхідності підтримати їх та надати допомогу, вдумливо та наполегливо працювати для реалізації спільної мети.

Підсумовуючи вищесказане, слід відзначити, що діти з проблемами в розвитку ще в дошкільному віці починають розуміти свою несхожість з однолітками без порушень в розвитку. Тому в навчальному закладі необхідно створювати відповідні умови для формування у дітей з особливими освітніми потребами самостійності, впевненості, мобільності, адже всі діти є цінними і активними членами суспільства.

Основні напрями корекційної роботи з розвитку мовлення

Роботу з розвитку мовлення для дітей слід проводити в таких напрямках::

- формування навичок правильної звуковимови;
- розвиток фонематичних процесів, звуко-буквеного аналізу і синтезу;
- збагачення та уточнення словникового запасу;
- розвиток уваги до морфологічного складу слів та словозміни у словосполученнях;
- робота над граматичною структурою речення, виховання вміння правильно складати прості поширені речення, вживати різні граматичні конструкції у зв'язному мовленні;
- розвиток діалогічного і зв'язного мовлення;
- запобігання порушенням писемного мовлення;
- корекційна робота з подолання порушень писемного мовлення;
- логоритміка.

З дітьми, які мають складні мовленнєві вади, крім згаданих обов'язкових розділів роботи, проводять групові та індивідуальні заняття, основним завданням яких є подолання певного мовленнєвого порушення за спеціальними логопедичними методиками. Їхня спрямованість визначається тематикою:

- розвиток слухової пам'яті й усвідомленого сприймання мовлення;

- розвиток моторики артикуляційного апарату (за допомогою статичних і динамічних артикуляційних вправ);
- формування спрямованого струменя повітря, диференційованого дихання;
- постановка правильної вимови та диференціації звуків згідно з індивідуальними планами, формування чіткої артикуляції голосних і приголосних звуків;
- засвоєння слів різної звукової та складової складності;
- аналіз звукового складу слова (аналіз звукових поєднань; виокремлення голосного звука на початку, в кінці слова; аналіз і синтез складу).

ПАМ'ЯТКА

для успішного розвитку дітей з особливими потребами та побудови

їхніх взаємин у соціумі

- Поступове збільшення дозованого навантаження з метою розвитку контактів із різними соціальними верствами суспільства.
- Систематичність самоосвіти і самореалізації в досягненні мети.
- Багаторазове повторення за принципом « від простого до складного».
- Самоконтроль і корекція поведінки залежно від умов середовища.
- Довіра до людей.
- Повага до людини як вищої цінності життя.
- Прояви індивідуальності в поведінці та діяльності.
- Розвиток креативності, творчих здібностей.
- Приймай людину такою, якою вона є, відмовся від стереотипів.
- Не допускай насилля над іншою людиною.
- Абсолютна віра в позитивний початок і реалізацію потенціальних можливостей.
- Максимум такту і великодушності.
- Увічливість, доброзичливість, тактовність, скромність.
- Організованість.
- Стислість.
- Демократія.
- Максимум згоди, симпатії.